

CRAIOVA:

Festivalul
teatrului
istoric

Simpozionul
„Teatrul și făurirea
epopeii naționale“

Încadrat în seria de manifestări politice și cultural-educative „Omagii doljene Congresului educației politice și culturii socialiste”, Festivalul teatrului istoric (22—28 martie) s-a desfășurat în Craiova marilor tradiții teatrale, a generoaselor avături literare; aci, rezonanța contemporană a piesei istorice naționale continuă, firesc, suirea cuvintului românesc pe scena olteană (1851, drama *Mihai Viteazul*). Semnificațiile desfășurării de forțe teatrale pe scena Naționalului craiovean, la acest festival, forțe reprezentative pentru toate centrele culturii românești, se citesc în ordinea unui profund rost patriotic, pilduitor și stimulator. Dramaturgia română, clasică și contemporană, în viziuni regizorale și scenografice exprimând efortul de a ilustra, din unghi scenic contemporan, specificul autohton transfigurat în materie artistică, s-a constituit, așadar, de-a lungul unei săptămîni a succeselor, într-o veritabilă secțiune de epopee națională, dintr-un mileniu și jumătate de eroism și jertfe. Într-adevăr, de la *Decebal* de Mihai Eminescu, șirul unor momente cruciale de consolidare statală s-a relevat, eronologic, în *Noapte albă* de Mircea Bradu, *Vlaicu-Vodă* de A. Davila, *Io, Mircea Voievod* de Dan Tărbilă, *Vișorul* de Delavrancea, *Petru Rareș* de Horia Lovinescu și *Capul de Mihnea* Gheorghiu. Teatrele din Botoșani, Oradea, Sibiu, Brașov, Timișoara, Iași, Craiova și-au transformat reprezentațiile în momente de sărbătoare, dovedind, și cu acest prilej, că teatrul românesc este angajat plenar, cu toată vibrația sa politică, în grandioasa operă de făurire și popularizare a epopeii naționale.

Spectacolele festivalului au prilejuit revistei noastre, la datele premierelor, ample consemnări de cronică dramatică.

În deschiderea lucrărilor simpozionului dedicat aceluiași teme, tovarășul Constantin Măciucă, director în Consiliul Culturii și

Educației Socialiste, a fixat cadrul teoretic al festivalului*, prilej pentru excelentul monograf al lui D. Cantemir să gloseze cu finețe asupra umanismului istoric în cultura română. Parte integrantă din mărețul Program al partidului, valorificarea trecutului glorios prin piesa istorică este îndatorirea fundamentală a oamenilor noștri de teatru. Apelul istoricului culturii Constantin Măciucă de a se valorifica fondul dramaturgiei istorice s-a întemeiat pe rațiuni adânci, justificate patriotice și estetice cu argumentația avîntată a pasiunii și competenței.

Exegețul „Convorbirilor literare”, prof. dr. Pompiliu Marcea, a urmărit, prin studiul „Eminescu și teatrul istoric”, să familiarizeze asistența cu natura romantică a fragmentelor dramatice. Cu aplicațiune universitară, au fost definite marile teme lirice trecute și în teatru, precum și timbrul particular al liricii dramatice. Exprimînd punctul de vedere al unui arheolog, Radu Florescu caută, în drama istorică, „Adevăr istoric și ficțiune artistică”, contemplînd cu precădere, pe scenă, climate culturale și stări de spirit, ceea ce nu poate face ca om de știință obligat la rigoare. Teatrul, potrivit mărturisirii sale, îi sensibilizează viziunea științifică. Atitudinea regizorului Ion Olteanu față de „Redimensionarea istoriei în teatrul contemporan” s-a concretizat în mărturisiri de credință. Regizorul spectacolelor eminesciene a pledat pentru documentare strictă și reconstituire spirituală, singure în măsură să reveleze dramatismul textului. Ion Olteanu a comunicat și o scrisoare inedită a lui Lucian Blaga către I. Șahighian, cu sugestii de autor pentru o eventuală montare a dramei *Avram Iancu*, subliniind modernitatea concepției scenice a marelui poet. Pentru Dan Tărbilă,

* Vezi articolul „Cardinale la dramaturgia epopeii naționale”, publicat la pag. 3.

„Responsabilitatea politică a dramaturgului“ înseamnă slujirea marilor idei ale istoriei românești, ca latinitatea, unitatea statală etc. Ca o datorie de discipol, I. D. Sirbu a vorbit despre „Blașa și epopeea națională“. Reținem convingerea lui Nicolae Titulescu, împărtășită lui Blașa după războiul întregirii, că scriitorii români ar trebui să dea, cel puțin un secol, aproape numai drame istorice pentru educarea conștiințelor. La întrebarea „De ce scriu teatru istoric?“, Mircea Bradu a răspuns privindu-și retrospectiv activitatea, în care s-a străduit să risipească negura epocilor lui Menumot și Țepeș. Tânărul regizor Ioan Jeremia, care se gândește la o viitoare mon-

tare cu *Apus de soare*, a polemizat cu viziunile monumental-poematice ale unor mai vechi spectacole, el fiind pornit în căutarea esențelor trilogiei Mușatinilor. Istoricul de teatru Florea Irian, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Dolj, a tratat despre „Teatrul istoric pe scena Naționalului craiovean“, conchizând că săptămîna festivalului, încheiată cu apreciatul spectacol craiovean *Capul de Milnea* Gheorghiu, a dovedit, o dată mai mult, că Bănia lui Mihai este o adevărată cetate de saună a teatrului istoric românesc.

Ionuț Niculescu

BOTOȘANI:

Festivalul teatrelor din Moldova

Sub auspiciile Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă și ale Filialei A.T.M., Teatrul din Botoșani ne-a propus, la scurt timp după desfășurarea zilelor „Mihai Eminescu“, un Festival al teatrelor din Moldova. O trecere în revistă a adus la rampa din Botoșani spectacole reprezentative cu piese din dramaturgia originală.

În programul acestei prime ediții au figurat, printre altele, *Platon* de D. Solomon — Teatrul „V. I. Popa“ din Birlad; *Acum și în cele din urmă* de Th. Mănescu — Teatrul Dramatic din Galați; *O noapte furtunoasă* de Caragiale și *Acești îngeri triști* de D. R. Popescu — Teatrul „George Bacovia“ din Bacău; *O scrisoare pierdută* de Caragiale — Teatrul Național „Vasile Alecsandri“ din Iași; *Pisica săbatică* de Ștefan Berciu — Teatrul „Maria Filotti“ din Brăila, gazdele prezentându-se cu premiera noii piese a lui Aurel Baranga — *Viața unei femei*. Dincolo de parada acestor spectacole, festivalul a găzduit un colocviu dedicat unei teme de primă importanță: „Contribuția criticii teatrale la educarea maselor și la formarea gustului estetic al spectatorului“. Colocviul se înscrie în suita de activități teoretice, de dezbateri cu un marcat caracter profesionist și director care particularizează această din urmă stagiune. Multiple intervenții (Ileana Berlogea, Virgil Stoensescu, George Genoiu, Ion Olteanu, Lucian Valea, Constantin Paiu) au subliniat importanța unor probleme privind relația teatru-critică-public. Natalia Atanasiu a pus din nou în lumină calitatea de conștiință de sine a teatrului, a criticii, insistând asupra funcțiilor ei de direcție, asupra obligațiilor ei în modelarea repertoriului contemporan original, în păstrarea valorilor autentice creatoare în spectacol.

Evaluarea conținutului ideologic al spectacolului a constituit nucleul comunicării lui Andrei Strihan, care a raportat actul critic la creația regizorală, subliniind, cu acest

leț, rolul criticii în delimitarea autonomiei estetice a spectacolului, mandatul ei în modelarea receptivității publicului, în sublinierea funcției de cunoaștere. Despre interacțiunea relațiilor critică-public a vorbit, pe larg, Hloria Deleanu, analizând factorul public ca obiect și subiect al actului spectacular. S-au pus accente pe contribuția teoretică a criticii în stabilirea criteriilor axiologice, pe aportul ei formativ în educarea maselor. O contribuție substanțială a adus cuvîntul lui Constantin Măciucă, directorul Direcției instituțiilor de spectacol artistic și a artelor plastice din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, care a trasat un tablou succint, dar exhaustiv al funcțiilor criticii dramatice. Expunerea sa a insistat asupra actului critic creator, producător de noi puncte de vedere în raport cu opera, realizate prin asimilarea esteticii marxiste și a tradiției criticii și istoriografiei noastre dramatice. Considerînd că actuala configurație a mișcării noastre teatrale va fi fixată în posteritate în funcție de consemnarea de către critica dramatică, Constantin Măciucă a atras atenția asupra primejdiei creării unor false perspective, vizînd polemic apariția unor tendințe formaliste în arta spectacolului.

Simpozionul s-a adăugat fructuos numeroaselor dezbateri din acest an teatral (amintim doar colocviul criticilor dramatici desfășurat la Bacău), demonstrînd din nou prezența activă și responsabilă a frontului criticii noastre dramatice.